

AMŽIAUS IR SEZONO ĮTAKA LIETUVOS BALTŪJŲ IR PETRĖNŲ VEISLIŲ KUILIŲ SPERMOS KOKYBEI

Loreta Šernienė, Vita Riškevičienė, Antanas Banys, Henrikas Žilinskas

Santrauka. Tyrimų metu buvo panaudoti 45 veisliniai kuiliai ir išanalizuota virš 400 spermos kokybinių rodiklių, atsižvelgiant į kuilio veislės, amžiaus ir sezono įtaką. Kuiliai buvo sugrupuoti pagal amžių į 5 grupes (jauni, 10-18 mėn., 18-24; 24-30; 30-36 ir vyresni nei 36 mėn.) ir pagal veislę į dvi (Lietuvos baltieji, LB; Petrėnai, PI). Darbo metu buvo vertinamas spermatozoidų judrumas, pataloginių spermatozoidų skaičius ir gyvybingumas, dažant spermatozoidus eozino-nigrozino dažais.

Tyrimais buvo nustatyta reikšminga amžiaus įtaka patalogiškai pakitusių bei gyvų spermatozoidų skaičiui kuilių ejakuliatuose ($p \leq 0,01$), spermatozoidų judrumui amžiaus veiksnys patikimos įtakos neturėjo. Kuiliams senstant bendras patalogiškai pakitusių spermatozoidų ir spermatozoidų su pataloginėmis uodegėlėmis skaičius patikimai didėjo, gyvų spermatozoidų skaičius ejakuliate - mažėjo ($p \leq 0,05$). Pataloginių spermatozoidų skaičius buvo didelis tiek jaunų (10-18 mėn.) tiek senstančių (36 mėn. ir vyresnių) kuilių ejakuliatuose. Nustatyta reikšminga amžiaus įtaka ir pataloginių spermatozoidų skaičiaus pasiskirstymui tarp veislių - jaunų LB veislės kuilių pataloginių spermatozoidų skaičius yra 34,0-47,0% didesnis, gyvų spermatozoidų skaičius - 5,0-7,0% mažesnis, nei PI veislės kuilių ($p \leq 0,05$).

Sezono įtaka pasireiškia patalogiškai pakitusių spermatozoidų skaičiaus padidėjimu (54,2%), spermatozoidų judrumo ir gyvų spermatozoidų skaičiaus ejakuliate sumažėjimu (4,1% ir 9,2% atitinkamai) vasarą ir rudenį ($p \leq 0,05$; $p \leq 0,01$). Analizuojant sezono įtaką skirtingoms veislėms mūsų tyrimais nustatytas 30,0-34,0% mažesnis LB veislės kuilių pataloginių spermatozoidų skaičius vasaros ir rudens periodu ($p \leq 0,01$), nei PI veislių.

Raktažodžiai: kuiliai, amžius, sezonas, veislė, spermos kokybė.